

Status
A-Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten
26 mei 2020

Eindtermijn

Onderwerp

Reactie aan Waterschap Rivierenland op brief over beverproblematiek i.r.t. openbare veiligheid

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Waterschap Rivierenland over beverproblematiek in relatie tot openbare veiligheid.
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting bij de brief aan Waterschap Rivierenland beverproblematiek in relatie tot openbare veiligheid.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om in de brief aan Waterschap Rivierenland:

- In de adressering 'het college van Dijkgraaf en Heemraden' met hoofdletters te schrijven;
- In de 3e alinea de zin 'De mogelijkheden ... onvermijdelijk te zijn' te herschrijven en toe te voegen dat het doden van gevangen bevers, conform het protocol, de laatste optie is om in zetten.

Bijlagen

1. Brief GS aan WSRL over beverproblematiek
2. Brief WSRL dd 4 februari 2020 mbt beverprotocol

1 Toelichting voor het College

Bever als Zuid-Hollandse icoonsoort

De bever is een van de icoonsoorten van de provincie Zuid-Holland. Deze icoonsoorten zijn te beschouwen als indicatoren voor natuurkwaliteit. Wanneer het goed gaat met de indicatorsoort bever, dan profiteren daar ook veel andere soorten van mee. Bovendien is het een diersoort die bij velen tot de verbeelding spreekt en het is een goed voorbeeld van een succesvolle herintroductie.

Geschiedenis en ontwikkeling

Bevers kwamen tot aan het begin van de 19e eeuw algemeen in Europa en Nederland voor. Omstreeks 1900 was de bever echter bijna geheel uit Europa verdwenen, o.a. door bejaging. Enkele kleine populaties bleven over, ver buiten Nederland.

In de periode 1988 tot 2005 zijn op verschillende locaties in ons land bevers uitgezet. De eerste herintroductie in Nederland vond plaats in de Biesbosch. Na een gestage toename is de populatie in de Biesbosch inmiddels uitgegroeid tot een grote levensvatbare populatie van enkele honderden exemplaren, maar ook elders heeft de soort zich nadrukkelijk weer gevestigd. Inmiddels kan worden geconcludeerd dat de bever in Nederland en in Zuid-Holland weer een gunstige staat van instandhouding heeft bereikt.

De Zuid-Hollandse populatie neemt zelfs nog steeds toe en op steeds meer locaties worden bevers waargenomen. Deskundigen gaan ervan uit dat de bever zich vrijwel in heel Nederland zal vestigen wanneer er niet beheersmatig wordt ingegrepen.

Risico openbare veiligheid en schade

De verwachting is dat met een verdere toename en verspreiding van de bever er ook maatschappelijke knelpunten zullen ontstaan, zoals risico's voor de openbare veiligheid en mogelijk ernstige schade aan bijvoorbeeld landbouwgewassen. Risico's voor de openbare veiligheid kunnen ontstaan als gevolg van graverij door bevers, bijvoorbeeld in waterkeringen. De gangen die bevers graven zijn veel forser dan de gangen van bijvoorbeeld muskusratten. In de Biesbosch en de buitendijkse gebieden bij de grote rivieren zijn tot nu toe weinig incidenten voorgevallen. Bij een verdere toename, waar ook suboptimale gebieden bezet zullen worden, kan dit echter anders liggen. Denk hierbij aan laagveengebieden met boezemkaden.

Ingrijpen

Ingrijpen zal in sommige gevallen onontkoombaar zijn om het risico in verband met hoogwaterveiligheid het hoofd te bieden. Afhankelijk van de situatie ter plaatse kunnen beveractiviteiten, zoals het bouwen van dammen of graven van hollen, wel of niet acceptabel zijn. Ingrijpen bij de bever dient, net zoals bij andere diersoorten, plaats te vinden op basis van de escalatieladder. Graverij in dijken of andere waterkeringen is niet toelaatbaar en de bever zal worden verjaagd en het hol zal worden gedicht. In het geval dit herhaaldelijk op dezelfde locatie gebeurt, kan het nodig zijn om de bever te vangen en te verplaatsen of te doden.

Vangen en verplaatsen

In Limburg heeft de beverpopulatie een nog sterkere groei ondergaan dan in Zuid-Holland. De provincie Limburg heeft reeds in 2016 de andere provincies verzocht om een aantal bevers afkomstig van 'probleemlocaties' in Limburg uit te zetten op locaties in andere provincies. Op dit verzoek is negatief gereageerd door de andere provincies. Uiteindelijk is men in Limburg overgegaan tot het vangen en doden van bevers (enkele exemplaren per jaar).

Ook in Zuid-Holland zal het waarschijnlijk onvermijdelijk zijn om in een enkel geval een bever op een bepaalde locatie weg te vangen en te doden. Verplaatsen van een gevangen bever naar elders stuit namelijk op ernstige bezwaren:

- Verplaatsen kan alleen naar gebieden waar nog geen bevers leven, vanwege het territoriale karakter;
- De meeste geschikte leefgebieden in Zuid-Holland zijn ruimschoots bezet;
- De nog niet-bezette geschikte gebieden zullen op afzienbare tijd langs de natuurlijke weg door de bever bezet worden;
- In de gebieden onder zeeniveau vormt de bever een ernstig veiligheidsrisico;
- Een enkele bever (dus geen 'familie') die elders geplaatst wordt, kan zich daarna over tientallen kilometers verplaatsen alvorens zich te vestigen;

Verplaatsen kan dus eigenlijk alleen maar bij een complete 'beverfamilie', naar een onbezet maar wel geschikt gebied, zonder veiligheidsrisico's, waarbij overigens ook een kunstburcht dient te worden ingericht. Die criteria maken het in de praktijk nauwelijks mogelijk én niet wenselijk om 'verplaatsen' van een probleembever voor te schrijven. Doden is dan helaas de enige reële optie.

Protocol van de Waterschappen

De waterbeheerders in de provincies Gelderland en Zuid-Holland: Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Vallei en Veluwe, Waterschap Rijn en IJssel, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Rivierenland hebben, in samenwerking met de Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat een 'beverprotocol' opgesteld. Dit is gebeurd in samenspraak met de Faunabeheereenheid Gelderland, Faunabeheereenheid Zuid-Holland, Provincie Gelderland en Provincie Zuid-Holland. Ook de Zoogdiervereniging heeft meegelezen en geadviseerd.

In dit beverprotocol is omschreven hoe men wenst om te gaan met de diverse 'uitdagingen' die gepaard gaan met de aanwezigheid van bevers in relatie tot watergangen en waterkeringen. Het protocol bevat een zorgvuldig stappenplan waarbij in alle gevallen allereerst wordt ingezet op de meest diervriendelijke maatregelen, oplopend tot het verwijderen van bevers die bij herhaling, ondanks andere maatregelen, voor problemen zorgen.

Het protocol geeft invulling aan de eisen die de Wet natuurbescherming stelt aan een ontheffing die verleend kan worden voor het vangen of doden van bevers. De waterschappen beschikken graag over een dergelijke ontheffing om, indien daar de noodzaak voor ontstaat, over te gaan tot het wegvangen en eventueel doden van een 'probleembever'.

Waterschap Rivierenland vraagt nu om een principe-uitspraak over het verlenen van een

ontheffing voor het eventueel doden van de bever. Wanneer er daadwerkelijke risico's zijn voor de openbare veiligheid en er geen andere bevredigende oplossingen zijn, kan een ontheffing worden verleend op grond van de Wet natuurbescherming.

In het nog te formuleren beleid zal er overigens breder aandacht moeten zijn voor de impact van de bever. Daarbij zullen, naast de effecten voor de openbare veiligheid, ook de (positieve) effecten voor de natuur en de eventuele landbouwschade aan bod komen. Het optreden van landbouwschade is op dit moment in Zuid-Holland niet aan de orde, maar gelet op de ervaringen uit bijvoorbeeld Limburg is het niet ondenkbaar dat dit ook in Zuid-Holland plaats gaat vinden.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excusief BTW	: € 0
Programma	: Programma 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Er zijn geen juridische gevolgen.

2 Voorafgaande besluitvorming

Er is geen voorafgaande besluitvorming.

3 Proces

Zoals hiervoor reeds beschreven hebben de waterbeheerders in de provincies Gelderland en Zuid-Holland in samenwerking met de Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat een 'beverprotocol' opgesteld. Ook de Faunabeheereenheid Gelderland, Faunabeheereenheid Zuid-Holland, de Zoogdiervereniging en de provincies Gelderland en Zuid-Holland zijn ambtelijk betrokken geweest. Over de inhoud van de brief aan Waterschap Rivierenland is afgestemd met de Omgevingsdienst Haaglanden.

4 Participatie

n.v.t.

5 Communicatiestrategie

Na vaststelling wordt de brief aan het Waterschap Rivierenland verzonden en de publiekssamenvatting wordt op de website geplaatst.